

EKONOMIKAS MINISTRIJAS UN RŪPNIECĪBAS NOZARU PĀRSTĀVJU MEMORANDS PAR LATVIJAS RŪPNIECĪBAS ATTĪSTĪBU

Ražošana un rūpniecības uzņēmumi ir valsts ekonomikas mugurkauls. Rūpniecībai ir būtiska stratēģiskā loma, nodrošinot pārējās ekonomikas stabilu un ilgtspējīgu attīstību. Neraugoties uz to, ka pašlaik rūpniecība attīstās dinamiski, Latvijas ekonomikas modelis kopumā nav mainījies un tas joprojām galvenokārt balstās uz darbaspēka zemo izmaksu priekšrocībām.

Lai arī nepieciešamība pēc ekonomikas un tai skaitā rūpniecības strukturālajām pārmaiņām jau ilgāku laiku ir ietverta dažādos politikas plānošanas dokumentos, tautsaimniecības transformācijas jeb pārmaiņu process norit lēni un progress ir nepietiekams.

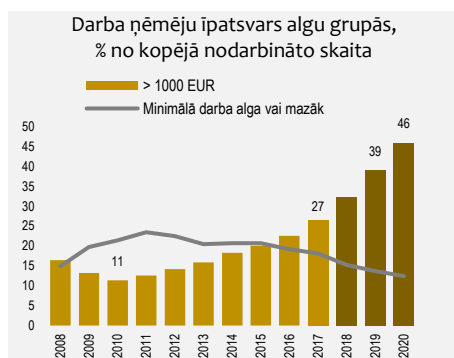
Pārmaiņu procesa veicējs ir uzņēmējs – viņš pieņem lēmumu modernizēt ražošanu vai pārvietot resursus uz citu nozari, reģionu vai valsti. Pie pastāvošās resursu mobilitātes – uzņēmēju motivācijas veicināšana biznesa modeļa maiņai un jaunu konkurētspējas priekšrocību izzināšanai un veidošanai ir galvenais politikas mērķis.

MĒRĶI 2020.GADAM

PRODUKTIVITĀTE	EKSPORTS	INVESTĪCIJAS
RESURSU EFEKTĪVA IZMANTOŠANA, MAZINOT PRODUKTIVITĀTES UN IENĀKUMU PLAISU AR AUGSTI ATTĪSTĪTĀM VALSTĪM.	LATVIJAS RAŽOTĀJU GLOBĀLĀS KONKURĒTSPĒJAS PALIELINĀŠANA, LIELĀKI IENĀKUMI NO EKSPORTA	INVESTĪCIJU PIEAUGUMU EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJAI - RAŽOŠANAS DIVERSIFIKĀCIJAI UN TEHNOLOĢISKAI MODERNIZĀCIJAI
43 → 52 % no ES-28	58 → 62 % no IKP	2,5 → 7,5 % vidēji gadā
Produktivitāte apstrādes rūpniecībā (pievienotā vērtība uz 1 nodarbināto, tūkst. EUR) 20,7 → 25	Preču un pakalpojumu eksporta pieauguma temps (vidēji gadā, %) 2,4 → 5	Investīciju projektu skaits ar "TOP 500" globālām kompānijām 0 → 3
Kopējie izdevumi pētniecībai un attīstībai (% no IKP) 0,62 → 1	Augsto tehnoloģiju produktu eksporta īpatsvars (%) 9,8 → 11	Bruto pamatkapitāla veidošanas īpatsvars (% no IKP) 18,3 → 23
Enerģijas patēriņš IKP radīšanai (kg naftas ekvivalenta uz 1000 EUR), 206 → 176	Apstrādes rūpniecības īpatsvars kopējā preču un pakalpojumu eksportā (%) 40 → 44	ĀTI snieguma indekss (3 gadu vidējais rādītājs) 1,4 → >1,2

CILVĒKKAPITĀLS

**DARBASPĒKA PIEPRAŠJUMA UN
PIEDĀVĀJUMA ATBILSTĪBA, EFEKTĪVA
PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS SISTĒMA, LIELĀKAS
ALGAS STRĀDĀJOŠIEM**

27 → 46

% no nodarbināto skaita

Nodarbināto skaita īpatsvars ar
profesionālo izglītību (%)

33 → 35

Nodarbinātības līmenis (%)

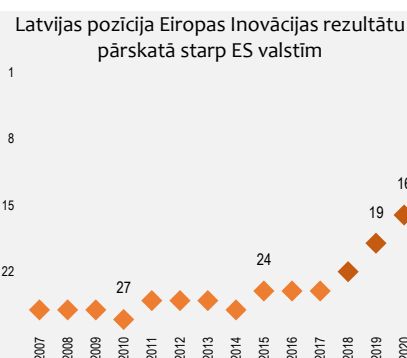
72,5 → 73

Vidusskolu beigušo īpatsvars,
kas neturpina mācīties (%)

31,4 → 29

INOVĀCIJA

**KOMPLEKSI RISINĀJUMI LATVIJAS
INOVĀCIJAS SISTĒMAS VĀJO VIETU
NOVĒRŠANAI, ATBALSTA MEHĀNISMI
JAUNU PRODUKTI IZSTRĀDEI**

24. → 16.

vieta

Latvijas novērtējums *Globālās inovācijas indeksa* pētījumā

33 → 25

Latvijas pozīcija *Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā* starp
ES valstīm

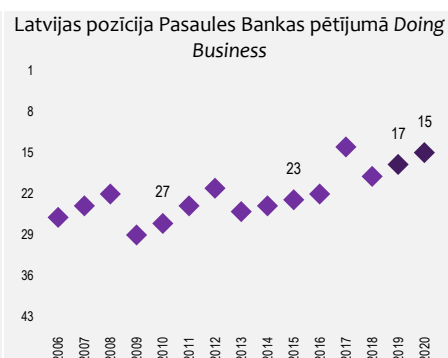
24 → 16

Privātā sektora ieguldījumi P&A
(% no kopējiem izdevumiem P&A)

20 → 48

UZŅĒMĒJDARBĪBA

**PILNVEIDOTA INSTITUCIONĀLĀ UN
UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDĒ, NOVĒRŠOT
ŠĶĒRŠĻUS RESURSU EFEKTĪVĀKAI
IZMANTOŠANAI**

19. → 15.

vieta

Latvijas novērtējums Pasaules Bankas *Doing Business*
pētījumā

14 → <13

Latvijas novērtējums *Globālās konkurētspējas indeksā*

kāpums par 10 vietām

Elektrības starpsavienojumu jauda
pret ģenerējošo jaudu Baltijā (%)

10 → <15

Ekonomikas ministrijas uzdevums ir īstenot priekšnosacījumus tautsaimniecības attīstībai - palīdzēt, atbalstīt un motivēt komersantus konkurētspējas priekšrocību veidošanā un pārvaldībā, veicinot priekšnosacījumus kopējās infrastruktūras uzlabošanā ceļā uz augstāku produktivitāti un preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanu. Balstoties uz noteiktajiem priekšnosacījumiem, virsmērķis ir uzlabot vispārējo ekonomisko situāciju caur caurspīdīgu uzņēmējdarbību, saglabājot nekropļotu kopējo ekonomiku.

Savukārt, memorandu parakstījušās uzņēmēju organizācijas, no savas puses nodrošinās ražošanas un rūpniecības uzņēmumu produktivitātes pieaugumu, tādējādi palielinot uzņēmumu eksportspēju un dzīves kvalitātes uzlabošanu strādājošiem, vienlaikus mazinot ražošanas procesu radīto ietekmi uz vidi.

Lai nodrošinātu to, ka memorands atspoguļo aktuālos tautsaimniecības izaicinājumus, Ekonomikas ministrija divas reizes gadā organizē tikšanās ar memoranda parakstītājiem, kuras laikā izvērtē Rīcības plānā ietvertos mērķu un uzdevumu izpildes progresu un nepieciešamības gadījumā precizē Rīcības plānu.

RĪCĪBAS PLĀNS

DARBASPĒKA PIEEJAMĪBAS VEICINĀŠANA

- Izstrādāts normatīvais regulējums īres namu būvniecības veicināšanai Latvijas reģionos, veicinot saliekamu konstrukciju izmantošanu, lai stimulētu cilvēku pārcelšanos no reģioniem ar augstu bezdarbu uz reģioniem, kur ir darbs, bet nav tirgus nodrošināta atbilstoša īres namu pieejamība. Līdz 2020.gadam plānots piešķirt 45 milj. EUR atbalstu 1 800 dzīvokļu būvniecībai.

- Pieejams ES fondu finansējums 25 milj. EUR apmērā nodarbināto tehnoloģiskajām apmācībām profesionālai pilnveidei, tālākizglītībai, IT prasmju apguvei un netehnoloģiskām mācībām. Līdz 2020.gadam plānots apmācīt memorandā ietvertajās nozarēs 8400 nodarbinātos.

- Palielināta nozaru loma profesionālās izglītības satura veidošanā, stiprinot nozaru ekspertu padomes.

- Īstenoti “viedās imigrācijas” pasākumi, atvieglojot augsti kvalificētu ārvalstu speciālistu piesaisti. Sekot līdz lielo infrastruktūras projektu virzībai un nepieciešamības gadījumā izstrādās plānu nepieciešamā darbaspēka nodrošināšanai, lai neradītu negatīvas sekas citu nozaru darbaspēka pieejamībai.

- Izveidots regulējums kārtībai, lai ārvalstu studenti pēc Latvijas augstskolu absolvēšanas vieglāk iegūtu uzturēšanās atļaujas.

- Radīts metodiskais materiāls profesionālās karjeras izvēles konsultantiem par darba tirgus attīstības prognozēm, lai motivētu jauniešus jau skolā pastiprināti apgūt STEM jomas mācību priekšmetus.

- Veikta regulāra darba tirgus analīze, izstrādātas vidēja un ilgtermiņa prognozes.

- Stiprināta Nodarbinātības padomes loma koordinētu darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu ieviešanai, lai panāktu augstskolu absolventu pieaugumu eksaktajās un inženierzinātnēs līdz 30% no absolventu kopskaita (līdz 5 000), samazinātu jauniešu bez profesijas skaitu un panāktu, lai profesionālo izglītību izvēlas vismaz 50% pamatskolu beigušo (no 8 200 līdz 9 000), kā arī palielinātu pieaugušo izglītībā iesaistītos līdz 15% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita (no 65 000 līdz 150 000 gadā). Tai skaitā Nodarbinātības padomes ietvaros:

– sekmēta obligātā centralizētā eksāmena ieviešana fizikā, ķīmijā vai dabas zinībās 9. un 12. klašu beidzējiem kā politisks signāls par Latvijas tautsaimniecības prioritātēm;

- stimulēta fizikas, matemātikas un ķīmijas vispārējās izglītības skolotāju sagatavošana, lai sekmētu vispārējās izglītības kvalitātes uzlabošanu un nodrošinātu izglītojamo sagatavošanu studijām inženierzinātņu programmām;
- atbalstītas mērķa stipendijas jaunajiem fizikas un ķīmijas skolotājiem;
- atbalsts elektronikas, robotikas un citu tehniskās jaunrades bērnu un jauniešu pulciņu izveidei, nodrošinot mācību materiālus un pulciņu skolotāju apmācību;
- veicināts finansējums vienai budžeta vietai inženierzinātņu studijās, tādējādi ļaujot veidot industrijai pielāgotākas, specifiskākas studiju programmas;
- veicināta attīstība un finansiāla atbalsta iespējamība inženierzinātņu augstskolām tālāk- un mūžizglītības programmu veidošanai un darbinieku pārkvalificēšanas programmu izveidei.

INOVĀCIJAS STIMULĒŠANA

- Ieviesta 0% uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) likme reinvestētajai peļņai, radot plašākas iespējas attīstīt jaunus, inovatīvus un eksportspējīgus produktus un pakalpojumus.

- Īstenots mērķtiecīgs darbs ar vietējiem investoriem - Latvijā jau veiksmīgi strādājošu uzņēmumu/projektu identificēšana un atbalstošs projektu *fast track* jeb “zaļā koridora” realizācijas mehānisms.

- Nodrošināts atbalsts investīciju un inovāciju kapacitātei no ES struktūrfondu programmām 406 milj. EUR apmērā – jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei, infrastruktūras izveidei kā arī finanšu pieejamības risināšanai.

- Nodrošināts atbalsts konkurētspējai no ES struktūrfondu programmām 63 milj. EUR apmērā - eksporta veicināšanas aktivitātēm, tai skaitā nodrošinot eksporta kredītu pieejamību.

- Ieviests valsts atbalsta instruments “Produktivitātes konsultāciju programma” augsta līmeņa vadības ekspertu piesaistei nozares nozīmīgākajos uzņēmumos, kuriem nav pieejami augsta līmeņa eksperti no mātes uzņēmumiem, lai paaugstinātu to produktivitāti.

- Veicināta uzņēmējdarbības vides atvērtība un valsts pakalpojumu digitalizācija.

- Sekmēta uz klientu orientēta valsts pārvalde – virzība uz “nulles birokrātiju” uzņēmumiem un ieviesta iniciatīva “konsultē vispirms”.

- Veicināta inovatīvas ekonomikas ekosistēmas attīstība, ražošanas uzņēmumu un jaunuzņēmumu jeb start-up ciešāka sinerģija.

- Nodrošināts valsts atbalsta pasākumu kopums Industrijas 4.0 un digitalizācijas potenciāla attīstībai.

KONKURĒTSPĒJĪGU ENERGORESURSU CENU NODROŠINĀŠANA

- Konsekvents atbalsts energoietilpīgiem rūpniecības uzņēmumiem, izvērtējot papildus atbalstāmās nozares. Samazināts neproporcionāli augstais OIK maksājumu slogs rūpniecības uzņēmumiem.

- Par 75% samazināts atbalsts Latvenergo TEC stacijām, tādējādi samazinot kopējo OIK slogu visiem elektroenerģijas patērētājiem.

- Pastiprināts regulējums efektīvas elektrostaciju kontroles nodrošināšanai, nodrošinot valsts atbalsta efektivitāti un izmaksu prognozējamību.

- Priekšlikumi OIK maksājuma mehānisma atcelšanai, ko izstrādā augsta līmeņa darba grupa Ekonomikas ministra vadībā.

- Izveidots Altum Energoefektivitātes fonds un ES struktūrfondu atbalsta programma 26 milj. EUR apmērā - atbalsts energoefektivitātes pasākumu veikšanai uzņēmumos.

- Radīts regulējums elektroenerģijas no atjaunojamiem energoresursiem pašražošanas veicināšanai.

- Paredzēta elektroenerģijas sadales, gāzes pārvades un sadales investīciju plānu apstiprināšana Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā.

LĪDZ 2020.GADA BEIGĀM* NOZARĒS SASNIEDZAMIE REZULTĀTI EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJAI

LATVIJAS BŪVMATERIĀLU RAŽOŠANAS ASOCIĀCIJA	LATVIJAS ĶĪMIJAS UN FARMĀCIJAS UZŅĒMĒJU ASOCIĀCIJA	LATVIJAS ELEKTROTEHNIKAS UN ELEKTRONIKAS RŪPNIECĪBAS ASOCIĀCIJA
BRA	LAKIFA	LETERA
Investīcijas +146 milj.€ Eksports +70 milj. € Izdevumi P&A +5 milj. € Kvalifikācijas paaugstināšana 800 nodarbinātajiem	Investīcijas +97 milj.€ Eksports +150 milj. € Izdevumi P&A +10 milj. Kvalifikācijas paaugstināšana 800 nodarbinātajiem	Investīcijas +54 milj.€ Eksports +150 milj. € Izdevumi P&A +10 milj. € Kvalifikācijas paaugstināšana 800 nodarbinātajiem

LEONĪDS JĀKOBSONS
Būvmateriālu ražotāju asociācijas
izpilddirektors

VITĀLIJS SKRĪVELIS
Latvijas Ķīmijas un farmācijas
uzņēmēju asociācijas valdes
priekšsēdētājs

NORMUNDS BERGS
Latvijas Elektrotehnikas un
elektronikas rūpniecības asociācijas
prezidents

LATVIJAS PĀRTIKAS UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA	LATVIJAS KOKRŪPNIECĪBAS FEDERĀCIJA	MAŠĪNBŪVES UN METĀLAPSTRĀDES RŪPNIECĪBAS ASOCIĀCIJA
LPUF	LKF	MASOC
Investīcijas +301 milj.€ Eksports +150 milj. € Izdevumi P&A +15 milj. € Kvalifikācijas paaugstināšana 2100 nodarbinātajiem	Investīcijas +345 milj.€ Eksports +200 milj. € Izdevumi P&A +15 milj. € Kvalifikācijas paaugstināšana 2100 nodarbinātajiem	Investīcijas +280 milj.€ Eksports +300 milj. € Izdevumi P&A +12 milj. € Kvalifikācijas paaugstināšana 1800 nodarbinātajiem

INĀRA ŠURE
Latvijas pārtikas uzņēmumu
federācijas padomes priekšsēdētāja

KRISTAPS KLAUSS
Latvijas Kokrūpniecības federācijas
izpilddirektors

VILNIS RANTIŅŠ
Mašīnbūves un metālapstrādes
rūpniecības asociācijas padomes
priekšsēdētājs

*bāzes gads 2017

NOZARĒS KOPUMĀ LĪDZ 2020.GADA BEIGĀM SASNIEGTIE REZULTĀTI

EKONOMIKAS MINISTRIJA	LATVIJAS DARBA DEVĒJU KONFEDERĀCIJA	LATVIJAS TIRDZNICĪBAS UN RŪPNIECĪBAS KAMERA
EM	LDDK	LTRK

ARVILS AŠERADENS
Ministru prezidenta biedrs, ekonomikas
ministrs

LĪGA MEŅĢELSONE
Latvijas Darba devēju konfederācijas
ģenerāldirektore

JĀNIS ENDZIŅŠ
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības
kameru valdes priekšsēdētājs